

ਭਾਗ-15

Part 15

From Time Immemorial, the Timeless Being (God) has continuously sent Spiritual teachers, Avatars, peers, and prophets to this world to guide humans to the spiritual path. However, after the departure of these spiritual guides from this world and over the passage of time, changes crept into their teachings which were eventually got adulterated. The religious paths started by these teachers were gradually deprived of their inner spiritual content and ultimately only the outer ritual practices of their teachings remained.

Sanyasis and jogis renounced the world, went deep into the mountains to meditate and remained involved with various yogic practices for their own personal salvation. Guru Nanak Sahib himself had to go to the mountains to show the True spiritual path to jogis of the level of Gorakhnath and Machhindernath. The discussions which Guru ji held with the jogis has been recorded by Bhai Gurdas in his Vaars as follows:

- 1 *Baba (Nanak) said "Nathji I hear the word within and speak the Truth. I have no other miracle other than the True Naam..... Without the True Name only the clouds (of ignorance) hover."*
Vaar Bhai Gurdas 1/13

The householders through their labour took care of their own families as well as donated charitably to the jogis and religious preachers.

Spiritual essence and joy or Naam gradually diminished in the lives of religious leaders under the strong influence of the doubt ridden materialistic world. As a result of this, their preaching was also devoid of spiritual essence and joy and limited to ritualistic religious practices.

When our religious leaders themselves were deeply lost in materialism and had forgotten the spiritual path, what was the condition of the ordinary public ?

- 2 *O Brother so bewitching is the mammon (ie. materialism) That as many as the beings, so many it has devoured.* 1160
- 3 *Mammon (materialism) has bewitched the mortals In avarice (greed) the false world is involved* 1004

L124.1

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਆਤਮ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ' ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰੂ, ਅਵਤਾਰ, ਪੀਰ, ਪੈਗੰਬਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਠਾਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਦੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਲਾਵਟ ਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲਾਏ ਹੋਏ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮ-ਰੋ, 'ਆਤਮ-ਕਲਾ' ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ 'ਛਿਲੜ' ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਫੋਕਾ, ਰਸ-ਹੀਣ 'ਰਸਮੀ-ਸਾਧਨ' ਬਣਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ।

'ਸੰਨਿਆਸੀ' ਅਥਵਾ 'ਜੋਗੀ ਲੋਕ' ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕਲਿਆਣ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕਈ-ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ 'ਜੋਗ-ਸਾਧਨਾਵਾਂ' ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਰਹੇ । ਗੋਰਖ ਨਾਥ ਅਤੇ ਮਛੰਦਰ-ਨਾਥ ਵਰਗੇ ਟੀਸੀ ਦੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ 'ਗੁਰੂ-ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ' ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਗੱਲ ਹੋਈ, ਉਸਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ ਨਾਥ ਜੀ ! ਸਬਦੁ ਸੁਨਹੁ ਸਚੁ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਈ ।

ਬਾਬੋ ਸਚੇ ਨਾਮ ਦੇ ਹੋਰੁ ਕਰਮਾਤਿ ਅਸਾਂ ਤੇ ਨਾਹੀ !.....

ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਬਿਨੁ ਬਾਦਰਿ ਛਾਈ ॥ (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧/੪੩)

'ਗਿ੍ਹਸਤੀ' ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਟੱਬਰ ਪਾਲਦੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੰਨਦਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਡਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮ-ਕਣੀ, ਆਤਮ-ਰਸ ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਫੋਕਾ, ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਤਾਈ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਜਦ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੀ 'ਮਾਇਆ' ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਨੂੰ ਭੁਲ ਗਏ ਤਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ?

ਮਾਇਆ ਐਸੀ ਮੋਹਨੀ ਭਾਈ ॥

ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਤੇਤੇ ਡਹਕਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੬੦)

ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਿ ਲੀਏ ਤੈ ਗੁਨੀਆ ॥

ਲੋਭਿ ਵਿਆਪੀ ਝੂਠੀ ਦੁਨੀਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੦੪)

L124.1

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਐਸੀ ਨਿਘਰਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਵਿਚ 'ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ' ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਤੇ ਧੁਰੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਜਗਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਹੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ ਬਖਸ਼ੀ ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜਗਤ ਦੀ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ —

ਸਰਮੁ ਧਰਮੁ ਦੁਇ ਛਪਿ ਖਲੋਏ
ਕੁੜ ਫਿਰੇ ਪਰਧਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੨੨)

ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲਹਿ ਤਿਨ ਸਿਉ ਹੀਤ ॥
ਜੋ ਬੇਰਾਈ ਸੇਈ ਮੀਤ ॥
ਐਸੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲੇ ਸੰਸਾਰਾ ॥
ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਖੋਇ ਗਵਾਰਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੭੬)

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਦਸ ਸਵੱਯਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ —

ਕੋਊ ਬੁਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਤ ਹੈ ਪਸੁ ਕੋਊ ਮ੍ਰਿਤਾਨ ਕੋ ਪੂਜਨ ਧਾਇਓ ॥
ਕੂਰ ਕ੍ਰਿਆ ਉਰਥਿਓ ਸਭਹੀ ਜਗ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੇਦੁ ਨ ਪਾਇਓ ॥
(ੜਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ, ਪਾ. -੧੦)

ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਤ੍ਰੇਗੁਣੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਣ ਲਈ ਆਤਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ —

ਜੋਗੁ ਨ ਖਿੰਥਾ ਜੋਗੁ ਨ ਡੰਡੇ ਜੋਗੁ ਨ ਭਸਮ ਚੜਾਈਐ ॥
ਜੋਗੁ ਨ ਮੁੰਦੀ ਮੁੰਡਿ ਮੁੰਡਾਇਐ ਜੋਗੁ ਨ ਸਿੰਝੀ ਵਾਈਐ ॥
ਅੰਜਨ ਮਾਹਿ ਨਿਰੰਜਨਿ ਰਹੀਐ ਜੋਗੁ ਜੁਗਤਿ ਇਵ ਪਾਈਐ ॥
(ਪੰਨਾ-੭੩੦)

ਰੇ ਮਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਜੋਗੁ ਕਮਾਓ ॥
ਸਿੰਝੀ ਸਾਚ ਅਕਪਟ ਕੰਠਲਾ ਧਿਆਨ ਬਿਭੂਤ ਚੜਾਓ ॥
(ਰਾਮਕਲੀ, ਪਾ. ੧੦)

ਗੁਰਸਿਖ ਜੋਗੀ ਜਾਗਦੇ ਮਾਇਆ ਅੰਦਰਿ ਕਰਨਿ ਉਦਾਸੀ ।
ਕੰਨੀ ਮੁੰਦਰਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰ ਸੰਤਾਂ ਧੂੜਿ ਬਿਭੂਤ ਸੁ ਲਾਸੀ ।
ਖਿੰਥਾ ਖਿਮਾ ਹੰਢਾਵਣੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪੜ੍ਹ ਭਾਉ ਭੁਗਤਿ ਬਿਲਾਸੀ ।
ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਿੰਝੀ ਵਜੈ ਡੰਡਾ ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਗੁਰ ਦਾਸੀ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੯/੧੫)

ਜੋਗੁ ਨ ਭਗਵੀ ਕਪੜੀ ਜੋਗੁ ਨ ਮੇਲੇ ਵੇਸਿ ॥
ਨਾਨਕ ਘਰਿ ਬੈਠਿਆ ਜੋਗੁ ਪਾਈਐ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਉਪਦੇਸਿ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੪੨੧)

ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਸਿਆ

In this depraved condition of humanity, Dhan Guru Nanak, the King, took the human form and with the Word of God blessed humanity again with the True Spiritual Path.

Gurujī has described the depraved condition of humanity 500 years ago in Gurbani as follows:

1 *Modesty & righteousness have both vanished
Falsehood moves about as the leader O Lalo.* 722

2 *He contracts love with those who will not go with him
Those who are his enemies he deems them to be his friends
In such delusion the world has gone astray
The ignorant man loses the invaluable gift of human life.* 676

The 10th Guru has also described the religious conditions as follows

3 *Some worship idols, some corpses
The whole world is lost in falsehood
And has not discovered the secrets of the Lord`* Tavprasad Sawaiye P 10

To enable the sanyasis and jogis to rise above ritual practices, the Gurus advised them as follows:

4 *Yoga (union) is not the patched coat, Nor union the staff,
Union is not the smearing of the body with ashes
Union is not the earrings nor the shaven head nor the blowing of the horn.
Abide pure amidst the worldly impurities
Thus shall thou find the way to Union (yoga)`* 730

5 *O My mind practice Yoga in this way. Blow the horn of Truth
And apply the ashes of concentration`* Ramkali Patshahi 10

6 *The gursikhs are awakened jogis who remained detached in materialism
Their earrings are the Gurus word, The dust of the saints feet are the
ashes they apply
Forgiveness is the cloak they wear, Love the food they eat
Concentration on the word is their horn, Divine knowledge the staff`* Vaar Bhai Gurdas 29/15

7 *Union with the Lord is not obtained through the robes
Nor through dirty dress. Nanak, union with the lord is obtained under the true
Guru's instruction even while sitting at home.* 1421

In the above instructions by the Guru, the Jogis were told clearly that L124.2

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਵਿਚ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋਗ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

ਸਾਡੇ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ —

ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੈ ਆਪਿ ਨ ਕਮਾਵੈ ਤਤੁ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਨੈ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੮੦)

ਕਬੀਰ ਅਵਰਹ ਕਉ ਉਪਦੇਸਤੇ ਮੁਖ ਮੈ ਪਰਿ ਹੈ ਰੇਤੁ ॥

ਰਾਸਿ ਬਿਰਾਨੀ ਰਾਖਤੇ ਖਾਯਾ ਘਰ ਕਾ ਖੇਤੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੬੯)

ਆਪਿ ਨ ਬੂਝੈ ਲੋਕ ਬੁਝਾਏ ਪਾਂਡੇ ਖਰਾ ਸਿਆਣਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੯੦)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਫੋਕੇ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਜਾਂ ਹਠ-ਜੋਗ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ ਲਈ ਪਰਮਾਰਥ ਦਾ ਮਾਰਗ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਜਤੁ ਸੰਜਮ ਤੀਰਥ ਓਨਾ ਜੁਗਾ ਕਾ ਧਰਮੁ ਹੈ

ਕਲਿ ਮਹਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੭)

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਧਰਮੁ ॥

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੬)

ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸੈ ਪਾਵਹਿ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੯੦੧)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ

ਜਿਤੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਵਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ

ਜਿਤੁ ਸਿਮਰਤ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਲਹਾਤੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੮)

ਕਿਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਕਰਿ ਧਰਮ ਦੀ ਹਬਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਵੈ ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੬/੧੨)

ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਤਿਲੋਚਨਾ ਮੁਖ ਤੇ ਰਾਮੁ ਸੰਮੁਲਿ ॥

ਹਾਥ ਪਾਉ ਕਰਿ ਕਾਮੁ ਸਭੁ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੭੫-੭੬)

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਖਾਲਸਾ-ਪੰਥ' ਦੇ 'ਇਕ ਵਰਨ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ।

ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਵਰਨਾਂ, ਧਰਮਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਭੇਖਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦਾ ਸੰਖੇਪ, ਸੌਖਾ ਦੇ ਸਰਬ-ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ।

ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ?

1) 'ਕਰਿ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ'

2) 'ਸਿਮਰੁ ਮਾਯੋ'

even while being a householder and doing Simran in the company of holy souls Union with God is possible if we become aware of the True spiritual path

Our religious preachers as well as our so called religious leaders have been admonished as follows:

1 *He imparts instructions but himself practises not He realises not the quintessence of the Name.* 380

2 *Kabir, sand falls into the mouth of those who practise not what they preach to others. They keep their eye's on others property while their own farm is being eaten up* 1369

3 *Although he himself does not know, he advises others. The Pandit is indeed clever I* 1290

By advising the householder to rise above pretentious, ritualistic practices and Hatha Yoga, the holy Gurus have made the spiritual path of the householder very simple.

4 *Celibacy, self discipline and pilgrimages are the faiths of those ages In this dark age, Glorification of the Lord's Name is the righteous deed* 797

5 *Of all the religions, the best religion is to repeat God's Name and do pious deeds.* 266

6 *O my soul seek the shelter of God's name, remembering which the evil intellect shall be dispelled and you will obtain the highest bliss.* 901

7 *O My soul Do meditate on the Lord's name which will bring you peace day & night Repeat the Name of the Lord master O My mind by remembering which all your evil deeds will be effaced.* 88

8 *Earn a honest living and do righteous deeds, be charitable and be grateful.* Vaar Bhai Gurdas 6/12

9 *Says Namdev O Tirlochan Repeat The Lord's Name with the tongue Do your work with your hands and feet, keeping your mind with the Lord* 1375/6

The 10th Guru gave Khande bate da Amrit to all the different castes and changed them into one caste of humanity.

People of many castes, religions, divisions and sects have received a simple and easy universal instruction from Gurbani. What is this instruction?

1. Join the society of holy souls
2. Remember the Lord

L124.3

L124.3

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਰ ਇਕ ਵਰਨ ਜਾਂ ਭੇਖ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ,
ਅਥਵਾ —

- 1) ਜੋਗੀਆਂ-ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ
- 2) ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ
- 3) ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਆਂ

ਆਦਿ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ।

ਮਿਲੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨)

ਕਰਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਮਰੁ ਮਾਧੋ ਹੋਹਿ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੩੧)

ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਸਿਰਿ ਕਰਮਨ ਕੈ ਕਰਮਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੨)

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਾਧਸੰਗਿ ਰਾਵੀਐ ਜੀਉ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੯੧)

ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੨)

ਜਦ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ —

ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਇਕ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਇਕ ਹੈ
ਬਾਣੀ ਇਕ ਹੈ
ਪਰਮਾਰਥ ਇਕ ਹੈ
ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਇਕ ਹੈ
ਵਰਨ ਇਕ ਹੈ
ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਇਕ ਹੈ
ਜੀਵਨ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇਕ ਹੈ

— ਤਾਂ ਇਹ :—

ਵਿਤਕਰਾ

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ

ਈਰਖਾ-ਦਵੇਤ

ਨਫਰਤ-ਸਾੜਾ

ਵੇਰ-ਵਿਰੋਧ

ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜੇ

ਲੁਟ-ਖਸਟ

ਅਤਿਆਚਾਰ

ਮਰਨ-ਮਾਰਨ

ਕਿਉਂ ?

L124.4

This instruction from Gurbani applies to all individuals alike whether they be

1. Jogis-sanyasis (Mendicants-renunciants)
2. Preachers or
3. Householders

1 *Join the company of saints and contemplate on the Name alone. 12*

2 *Join the society of saints and meditate on the Lord
Thus from a sinner you will become holy. 631*

3 *Singing of God's praises in holy society is the highest of all deeds. 642*

4 *The Nectar Name of the Lord is uttered in the society of saints. 262*

5 *Man professes one thing and practices quite another
In his heart there is no love but with his mouth he talks tall. 262*

When for the whole of humanity,

God is One
Teacher is One
Word is One
Spiritual path is One
Prayer is One
Caste (of humanity) is One
Life's path is One
Life's destination is One

Then why are there

Differences
Arguments

Envy and doubt
Hate and jealousy

Enmity and opposition
Fights and quarrels

Cheating and looting
Crimes
Killing and murders?

L124.4

ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਇਸ਼ਟ' ਜਾਂ 'ਜੀਵਨ ਸੋਧ' ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡਾ 'ਅਮਲੀ-ਜੀਵਨ' ਨਿਰੋਲ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੈ, ਜੋ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹੈ ।

ਰਹਤ ਅਵਰ ਕਛੁ ਅਵਰ ਕਮਾਵਤ ॥
ਮਨਿ ਨਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੁਖਹੁ ਗੰਢੁ ਲਾਵਤ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੯)

ਜੇ ਕੋਈ ਜਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਓਪਰੇ ਮਨ ਨਾਲ ਠਾਠਾ ਬਾਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਆਤਮਿਕ-ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਜੀਵਨ ਅਜਾਈ ਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ 'ਅੰਤ੍ਰ-ਮੁਖੀ ਜੀਵਨ' ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ' 'ਸਿਮਰਨ-ਜੀਵਨ' ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਭਾਸਦੀ ਹੈ !

ਇਹ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ 'ਸਿਮਰਨ-ਜੀਵਨ' ਔਖਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ —

ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦਾ 'ਤੱਤ ਸਾਰ' ਹੈ
ਉਲਟੀ 'ਖੇਲ ਪ੍ਰਿਮ ਕੀ' ਹੈ
ਗੁਰਮਤਿ 'ਗਾਡੀ-ਚਾਹ' ਹੈ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ, ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦਿਆਂ-ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ 'ਤੱਤ-ਸਾਰ'—

ਅਨੁਭਵੀ 'ਤੱਤ ਸਬਦ'
ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਸੁਖਮ 'ਸੁਰਤ'
ਅਤੇ
ਸਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ

— ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਬੁਝਣ, ਚੀਨਣ, ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਾਂ ।

'ਮਾਇਕੀ-ਜੀਵਨ' ਦੇ ਉਲਟ 'ਆਤਮਿਕ-ਜੀਵਨ' ਦੀ 'ਸਬਦ-ਸੁਰਤ' ਦੀ ਉਲਟੀ 'ਪ੍ਰਿਮ-ਖੇਲ' ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ, ਕਮਾਉਂਦਾ ਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ।

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੈਂਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੨/੧੭)

ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਕੋ ਸੁਣੈ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਮਝੈ ਵਿਰਲੋਈ ।
(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੧੫/੧੬)

L124.5

The reason is that although we believe Gurbani to be our Enlightener or Life Path, our practical living is entirely externally orientated and totally against the instructions of Gurbani.

1 *Man professes one thing and practises quite another
In his heart there is no love but with his mouth he talks tall. 269*

And even if an individual decides to move on the spiritual path, he does it halfheartedly and with divided attention. Unable to receive spiritual direction, he remains entrenched in outward ritualistic practices and wastes his invaluable life gift away.

Although Gurbani gives numerous clear instructions on a soul orientated life, we do not care to pay attention to this inner life of Simran nor do we feel the need of Simran.

No doubt, this soul orientated life of Simran is difficult but Guruji says it is still

The ultimate essence of the Path to God

The Opposite Play of God

The easy way laid by the Guru.

Despite having done numerous paaths, sung Kitan and listened to Katha, we have yet been unable to understand, comprehend, compare and enjoy

The spiritual essence of the Word (ie. Shabad)

The inward orientated subtle attention (ie. Surat)

The union of the Word and Attention.

In direct opposition to the ways of the world, it is only a rare soul who cares to experience, earn and enjoy the spiritual essence of the Union of the Word and Attention.

2 *Rare are the ones whose attention is on the Word
And are dead to the World. Vaar Bhai Gurdas 28/17*

3 *Everyone hears the Raag and music but only a rare one understands the
Union of the Word and Attention. Vaar Bhai Gurdas 15/16*

L124.5

ਐਸੇ 'ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤਿ' ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ ਇਸ 'ਮਾਇਕੀ ਅਗਨ-ਸੋਕ-ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਮਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਾਂਗ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਲੱਖਣ 'ਮੰਡਲ' ਹਨ—

- 1) ਹਉਮੈ-ਵੇੜਿਆ ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ
- 2) 'ਸ਼ਬਦ' ਜਾਂ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ

ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਵਲ ਜਾਣ ਲਈ 'ਸੁਰਤ' ਨਾਲ 'ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ' ਦੀ ਕਮਾਈ ਅਥਵਾ 'ਸਿਮਰਨ' ਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ।

ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਉਪਜੇ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੪)
 ਏਨੀ ਅਖੀ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ
 ਜਿਚਰੁ ਸਬਦਿ ਨ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੭੯)
 ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਿਸੈ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੦੯)
 ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਤਿਨਾ ਸੋਝੀ ਪਈ ਦੂਜੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੫੮੭)
 ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣੁ ਹੋਇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਚ ਖੰਡਿ ਨਿਵਾਸੀ ।
 (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-੨੫/੧੮)

'ਸ਼ਬਦ' ਦੀ ਸ਼ਬਤ ਆਮ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । (ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਨੌਂ ਲੇਖ (੫੮-੬੬) ਲਿਖੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।)

ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ —
 ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਹਨ :-

1. ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ-ਜੋ ਲਿਖਣ-ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਭਗਤ-ਬਾਣੀ ਆਦਿ ।
2. ਅੱਖਰ-ਹੀਣ ਸ਼ਬਦ (Wordless Word) ਅਥਵਾ 'ਨਾਮ', ਜੋ ਸਿਰਫ 'ਅਨੁਭਵ' ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੁਝਿਆ-ਸੋਝਿਆ-ਪਹਿਚਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਾਡੀ 'ਅਲਪ-ਬੁਧੀ' ਇਸ 'ਅਨੁਭਵੀ ਸੁਖਮ-ਸ਼ਬਦ' ਨੂੰ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ ਦੇ 'ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ' ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ—

ਪੜ੍ਹਿਆ
 ਲਿਖਿਆ
 ਗਾਇਆ
 ਸਮਝਿਆ
 ਵਿਚਾਰਿਆ

Living in this world like the lotus flower, such "Word-attention" (shabad-surat) attuned Gurmukhs remain unaffected by this burning, sorrowful ocean of the materialistic world.

In reality, creation is divided into two separate regions -

1. The ego orientated materialistic world.
2. The Word or Naam orientated spiritual world.

Simran is the one and only way to shift from the ego orientated materialistic world to the spiritual world of the Naam (Word) i.e. By making use of the attention (surat) to earn the wealth of Naam (word).

1	<i>By the Guru's instructions (Word) the Name wells up in the mind And by the Guru's instructions, one meets the Lord.</i>	644
2	<i>One sees not the Lord with these eyes Until one starts to reflect not on the Guru's word.</i>	1279
3	<i>My Master is eternal He is seen by practising the Name.</i>	509
4	<i>They who are imbued by the Name acquire understanding While others go astray.</i>	587
5	<i>When the Surat (attention) is in union with the (Shabad) Word The Formless God is seen as a resident of the Realm of Truth</i>	

Vaar Bahi Gurdas 25/18

There is a misconception in the minds of the general public regarding the Word (ie Shabad) (Nine separate essays (58 - 66) have already been written on the Shabad to remove this misconception. You are encouraged to read them)

In short these can be summarised as follows:

There are two forms of the Word

1. The alphabet form of the Word - that which can be spoken and written eg. Gurbani, Bhagat Bani etc.
2. The Formless Word or Naam - that which can be known, felt and recognised only through an experience of the soul, (anubhav)

Our limited mind cannot grasp this spiritual subtle Word. Yes, the alphabetical form of the Word may be

read
 written
 sung
 understood
 and reflected

—ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਖਰ-ਹੀਣ ‘ਤੱਤ’ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ‘ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ’ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ —

ਬੁਝਿਆ
ਚੀਨਿਆ
ਸੁਣਿਆਂ
ਵਿਚਾਰਿਆ
ਕਮਾਇਆ
ਮਾਣਿਆਂ

—ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

‘ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ’ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ‘ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਤ’ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਸਾਡੀ ਤੀਖਣ-ਬੁਝੀ ਦੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਜਾਂ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ।

ਪੁਰਾਣੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪੰਡਤ ਲੋਕ ‘ਕਾਸ਼ੀ’ ਜਾ ਕੇ ਵੇਦ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਫਿਲਾਸਫੀਆਂ ਸਿਖਦੇ ਸਨ । ਦਿਮਾਗੀ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ‘ਤੀਖਣ-ਬੁਝੀ’ ਦੇ ‘ਸਿੰਗ ਅੜਾਉਣੇ’ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਗਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ।

ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਇਉਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ —

ਪਾਠੁ ਪੜ੍ਹਿਓ ਅਰੁ ਬੇਦੁ ਬੀਚਾਰਿਓ ਨਿਵਲਿ ਭੁਅੰਗਮੁ ਸਾਧੇ ॥
ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ਨ ਛੁਟਕਿਓ ਅਧਿਕ ਅਹੰਬੁਧਿ ਬਾਧੇ । ੧॥
ਪਿਆਰੇ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮਿਲਣੁ ਨ ਜਾਈ ਮੈ ਕੀਏ ਕਰਮ ਅਨੇਕਾ ॥
ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਸੁਆਮੀ ਕੇ ਦੁਆਰੇ ਦੀਜੈ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੪੧)
ਪੜੇ ਸੁਨੇ ਕਿਆ ਹੋਈ ॥ ਜਉ ਸਹਜੁ ਨ ਮਿਲਿਓ ਸੋਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੫੫)

ਬੇਦ ਪੜ੍ਹਹਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਬੁਝਹਿ ॥
ਮਾਇਆ ਕਾਰਣਿ ਪੜਿ ਪੜਿ ਲੂਝਹਿ ॥
ਅੰਤਰਿ ਮੈਲੁ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧਾ ਕਿਉ ਕਰਿ ਦੁਤਰੁ ਤਰੀਜੈ ਹੇ ॥
(ਪੰਨਾ-੧੦੫੦)

ਭਾਵੇਂ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ‘ਪੰਡਤਾਂ’ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ‘ਕਰੰਟ’ ਦਾ ਦਿਮਾਗੀ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬੀ-ਗਿਆਨ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕਰੰਟ ਦੀ ‘ਛੋਹ’ ਜਾਂ ‘ਝਟਕੇ’ ਦਾ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰਵੇਂ ਤੇ ‘ਵਿਲੱਖਣ’ ਹੈ ।

L124.7

through the intellect.

However, the wordless form of the Word can only be
guessed
felt
heard
conceptualised
earned
and experienced

through an inward orientated spiritual experience.

The union of the word and attention can only occur within the soul. This realm is beyond the reach of the ways, methods and philosophies of the sharp intellect.

In old times, the Pandits use to go to Benares to study the Veds and Shastars and learn their deep philosophies. It became a way of life of the Pandits to lock horns on discussions of the veds and shastars as their mental cleverness and sharp intellects fed their egos.

Gurbani, however, says this about this topic:

- 1 *The man reads holy texts and studies the Veds
He practises inner body washing and breath control
But he escapes not from the company of the five evil passions
And is more bound to his ego
My dear, the Lord is not met by these methods
For I have performed many such rituals
I have dropped down weary at the Lord's door
And I pray for a discerning intellect.* 641
- 2 *Of what use is reading and listening
If divine knowledge is not gained therewith* 655
- 3 *One reads the Veds but realises not the Lord's Name
Reading and reciting, he quarrels for the sake of wealth
Within the ignorant blind mortal is the filth of sin
How can he cross the impassable world ocean* 1050

Although the above the instructions have been directed to the Pandits, they are however applicable to all religious orders.

Sheer book knowledge of the electrical current is one thing and the personal experience of the shock of the electrical current is an entirely different thing.

L124.7

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਪਰਮਾਰਥ' ਦੀ ਬਾਬਤ ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਘੋਟਣਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ,
ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ —

ਆਤਮ-ਰੋ
ਆਤਮਿਕ ਰੁਣ-ਝੁਣ
ਅਨਹਦ-ਧੁਨੀ
ਆਤਮ-ਰੰਗ
ਆਤਮ-ਰਸ
ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ
ਨਾਮ

—ਦਾ ਨਿਜੀ ਤਜਰਬਾ ਮਾਨਣਾ ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਦੀ ਖੇਲੂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਗੁਰ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮੇਲੀ ॥
ਜਾ ਫਿਰਿ ਦੇਖਾ ਤਾ ਮੇਰਾ ਅਲਹੁ ਬੇਲੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੯੪)
ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਣੀ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੁਝਏ ॥
(ਪੰਨਾ-੮੪੪)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਕੋਈ ਬੁਝੇ ਸਬਦੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੩੨)

'ਬਾਹਰਮੁਖੀ' ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਉਤੇ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਛਾਂਬੀ-ਮਾਂਬੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਸੇ ਫੋਕੇ, ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪਿਛੇ 'ਆਤਮ-ਜੀਵਨ' ਦੀ 'ਆਤਮ-ਕਲਾ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਜੀਵਨ ਨਿਘਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਿਰੇ-ਪੁਰੇ ਦਿਮਾਗੀ-ਗਿਆਨ 'ਘੋਟਣ' ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ।

ਖਾਂਡ ਖਾਂਡ ਕਹੈ ਜਿਹਬਾ ਨ ਸੁਾਦ ਮੀਠੋ ਆਵੈ
ਅਗਨਿ ਅਗਨਿ ਕਹੈ ਸੀਤ ਨ ਬਿਨਾਸ ਹੈ ।
ਬੈਦ ਬੈਦ ਕਹੈ ਰੋਗ ਮਿਟਤ ਨ ਕਾਹੂੰ ਕੋ
ਦਬ ਦਬ ਕਹੈ ਕੋਊ ਦ੍ਰਬਹਿ ਨ ਬਿਲਾਸ ਹੈ ।
ਚੰਦਨ ਚੰਦਨ ਕਹੈ ਪ੍ਰਗਟੇ ਨ ਸੁਭਾਸ ਬਾਸੁ
ਚੰਦ ਚੰਦ ਕਹੈ ਉਜਿਆਰੋ ਨ ਪ੍ਰਗਾਸ ਹੈ ।
ਤੈਸੇ ਗਯਾਨ ਗੋਸਟਿ ਕਰਤ ਨ ਰਹਤ ਪਾਵੈ
ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਨ ਉਦਤਿ ਅਕਾਸ ਹੈ ।

(ਕਬਿਤ ਡਾ. ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

In exactly the same way, mere book knowledge of the path to God is one thing and personally experiencing

The soul current
The melody of the soul
The unstruck sound
The Love
The Taste
The Love-devotion
The Name

within the soul, is undoubtedly a different play of Love and devotion which only a rare soul experiences, by the grace of the Guru, while doing Simran in the company of the Sadhsangat.

- 1 *In His Mercy the Lord has united me with the company of saints
When I look again there I find the Lord as my Helper.* 794
- 2 *By the Guru's Grace a rare one understands
The ineffable story and Highest level of the Lord.* 844
- 3 *By the Guru's Grace a rare one realises that
The Lord is contained in the Guru's Word.* 1332

Externally orientated mental knowledge (of the spiritual path) has only a superficial effect on the listeners and is lost readily because behind that knowledge there is no support from the soul. Solid proof of this is available from the fact that although there is many times more "parchaar" nowadays than olden times, our mental and spiritual levels are withering away.

Changes in our lives cannot occur by the mere acquiring of religious knowledge.

- 4 *By saying "sugar, sugar" the tongue is not sweetened
By repeating "fire, fire" the cold does not dissipate
By saying "doctor, doctor" the disease is not cured
By saying "sandalwood, sandalwood"
the nature of the bamboo does not change
By saying "moon, moon" light does not appear
Similarly discipline is not obtained by discussions
Practical life is the highest level.'*

Kabit Bhai Gurdas

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ' ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ 'ਆਤਮ-ਕਲਾ' ਨਾਲ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਖਿਆਲਾਂ, ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ—

ਜੀਵਨ-ਕਣੀ

ਆਤਮ-ਕਲਾ

ਆਤਮ-ਗਿਆਨ

ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਆਤਮ-ਰਸ

ਆਤਮ-ਰੰਗ

'ਨਾਮ' ਦੀ ਰੌ

—ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵ ਦੇ ਮਾਇਆ-ਵੇੜੇ ਠੱਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਨੁਕੇ ਉਸਦੇ ਆਤਮ-ਕਿੰਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾ ਛੋਹਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਿਕ 'ਜੀਵਨ-ਛੋਹ' ਨਾਲ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਾਇਆ-ਵੇੜਿਆ ਮਨ ਢੋਰਨ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਾਇਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਦੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ 'ਸਾਧ-ਸੰਗਤ' ਵਿਚ 'ਸਿਮਰਨ' ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ —

ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੁਭੁ ਆਰਾਧੀਐ ਮਿਲਿ ਸਾਧ ਸਮਾਗੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੧੭)

ਪੁਭੁ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੬੨)

ਸਤਸੰਗਤਿ ਲਗਿ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ
ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਲੈ ਤੇਰੇ ਨਾਲਿ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੩੪)

'ਫੁਲ' ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਦੀ ਬਿਨ-ਬੋਲੇ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨਾਂ ਦੇ ਦੈਵੀ-ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮ-ਰਸ, ਰੰਗ, ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ ਦਾ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਬੁਧ-ਬੁਧੀਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਕੋਟਿ ਉਧਾਰਦਾ ਭਾਈ ਦੇ ਨਾਵੈ ਏਕ ਕਣੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੦੮)

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਹੀ ਕਛੁ ਘਾਲ ॥
ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ ਹੋਤ ਨਿਹਾਲ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੭੨)

ਐਸੇ 'ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ' 'ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ, ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ 'ਹਾਥੀ' ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਬਾਬਤ 'ਅਨੁਭਵ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਡੋ-ਅੱਡਰੀ 'ਛੋਹ' ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਗਿਆਨ ਅਧੂਰਾ, ਅਪੂਰਨ ਤੇ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ' ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ 'ਆਤਮ-ਮੰਡਲ' ਦੀ ਬਾਬਤ

L124.9

On the other hand, through Nam simran and the spiritual enlightenment, obtained by the Grace of the Guru,

The life engendering spiritual drop

Spiritual ability

Spiritual knowledge

Spiritual enlightenment

Spiritual joy

Spiritual love

The current of Naam

appear in the lives, thoughts, words and actions of Gurmukhs and this penetrate through the worldly bound mind and touch the spiritual vibrations of the soul. In this manner, by this touch of spiritual life, the individual's materialism bound mind is immediately changed to a spiritual orientated mind.

That is why Gurbani has repeatedly encouraged us to do simran in the Sadh sangat.

1 *Remember the Lord with your soul and body
By joining the society of saints* 817

2 *Lord's meditation is obtained in the society of saints
All wealth O Nanak is in the Love of God.* 262

3 *Join the society of saints and meditate on God
The Lord Master will travel with you.* 234

The flower advertises and promotes its fragrance without speaking. In a similar manner, spiritual joy, spiritual love and self sacrifice are quietly and spontaneously promoted by the angelic lives that Gurmukhs lead.

4 *O Brother. Myriads of men are saved when the exalted Gurmukh
Blesses with just an iota of the Name.* 608

5 *In the society of saints there is no difficulty
Beholding the saints one becomes filled with joy.* 272

Such Gurmukhs spontaneously and unconsciously repeat the Lord's Name and encourage others to repeat it.

The description of an elephant given by blind individuals is dependent upon the knowledge derived from touching the elephant. Such knowledge is incomplete, imperfect and probably wrong.

In the same way, without experiencing spiritual knowledge, our knowledge,

L124.9

ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਵਿਚਾਰ, ਖਿਆਲ ਤੇ ਗਿਆਨ —

ਅਧੂਰਾ
ਅਪੂਰਨ
ਭੁਲੇਖਾ
ਜਾਂ ਗਲਤ

— ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ —

ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ
ਭੁਲੇਖੇ
ਵਿਤਕਰੇ
ਤਅੱਸੁਬ
ਲੜਾਈਆਂ
ਝਗੜੇ

—ਆਦਿ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ —

ਮਿਲਵਰਤਨ
ਸੇਵਾ-ਭਾਵਨੀ
ਆਪਾ-ਵਾਰਨਾ
ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ

ਸਿਖਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਧਰਮ ਸਾਡੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਕਾਰਣ
ਆਪਸ ਵਿਚ —

ਵੇਰ-ਵਿਰੋਧ
ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ
ਘਿਰਣਾ
ਸਾੜਾ
ਨਫਰਤ
ਲੜਾਈਆਂ
ਜ਼ੁਲਮ

ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਇਸਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ 'ਧਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ' ਛੋਕਾ, ਅਧੂਰਾ ਤੇ
ਰਸਹੀਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਆਪਿ ਨ ਬੂਝੇ ਲੋਕ ਬੁਝਾਵੇ ॥
ਮਨ ਕਾ ਅੰਧਾ ਅੰਧੁ ਕਮਾਵੇ ॥
ਦਰੁ ਘਰੁ ਮਹਲੁ ਠਉਰੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੇ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੩੨)

L124.10

thoughts and ideas of the spiritual realms will probably be

incomplete
imperfect
doubtful
or wrong

and such knowledge becomes the cause of many

arguments
doubts
misunderstandings
differences
fights &
arguments.

It is tragic that the same Religion which was suppose to teach us

co-operation
desire for service
self-sacrifice
Love

that same religion has become the cause of

enmity and opposition
jealousy and doubt

suspicion
envy

hatred
fights &
cruelty

due to our ignorance and ego.

The main reason for this is that our religious preaching has become void,
incomplete and without joy.

1 *He does not understand yet he instructs
He is mentally blind and does blind deeds
How can he obtain a place in the Lord's court, home and mansion. 832*

L124.10

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ —

ਆਤਮ ਜੀਵਨ-ਕਣੀ
ਸਿਮਰਨ ਕਮਾਈ
ਸ਼ਰਧਾ-ਭਾਵਨੀ
ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ
ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ
ਪ੍ਰਿਮ-ਰੰਗ
ਨਾਮ ਦੀ ਰੋ

—ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ 'ਬਾਹਰਮੁਖੀ' ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਖਰ, ਪੂਰਨਤਾ ਅਥਵਾ 'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਸਮਝਕੇ-ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤਮੁਖੀ —

ਗੁਝੇ ਭਾਵਾਂ

ਆਤਮ ਜੀਵਨ

ਸ਼ਬਦ-ਕਮਾਈ

'ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ'

ਪ੍ਰੇਮ-ਸਵੈਪਨਾ

ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ, ਅਵੇਸਲੇ ਤੇ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਮੁਢਲੀ ਆਤਮ-ਸੇਧ, ਅਰਥਾਤ—

ਸਾਧ-ਸੰਗਤ

ਤੇ

'ਸਿਮਰਨ'

ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਪੜੀਐ ਗੁਣੀਐ ਕਿਆ ਕਥੀਐ ਜਾ ਮੁੰਦਹੁ ਘੁਥਾ ਜਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੮)

ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ —

1. ਮਾਇਕੀ ਗਿਆਨ
2. ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ
3. ਅਨੁਭਵੀ 'ਤੱਤ-ਗਿਆਨ'

ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ 'ਮਾਇਕੀ-ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ ਨੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ 'ਅਨੁਭਵੀ ਤੱਤ-ਗਿਆਨ' ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਸਹੀ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀ ਸੋਝੀ ਦੇਣੀ ਸੀ । ਪਰ ਇਸਦੇ ਐਨ ਉਲਟ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਵੀ 'ਮਾਇਕੀ-ਗਿਆਨ' ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਣ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ

L124.11

In other words,

the life engendering drop of spirituality
the doing of simran
faith and sincerity
love and devotion
taste for God
love for God
the vibration of Naam

are disappearing from our religion.

We have considered the outer ritualistic practices to be the ultimate, complete and final destination, we have become ignorant, unaware and unconcerned of Gurbani's soul orientated

Deeper meanings
Spiritual life
Practice of the Word
Meditation of Naam
Sacrifice of Love

and distanced ourselves from the original spiritual direction i.e.

Sadh Sangat

and

Simran

1 *Of what use is reading and studying if one forgets his original purpose. 68*

In this world, three types of knowledge are common -

1. Worldly or materialistic knowledge
2. Religious knowledge
3. Soul experienced spiritual knowledge

The whole world is deeply entrenched in materialistic knowledge.

Religious knowledge was meant to encourage humanity towards spirituality and guide it towards the True spiritual path. However in direct opposition to this ideal, religious knowledge itself felt victim to worldly knowledge causing

L124.11

‘ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ’ :-

1. ਕੇਵਲ ਮਾਇਆ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ।
2. ਭਲੇ ਭਲੇਰੇ ਬਣਕੇ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।
3. ਮਜ਼ਹਬੀ-ਤਅੱਸਬ ਵਧਾਉਣ ਕਰਕੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਤੇ ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕ (matriculation) ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵੀ ‘ਤੱਤ-ਗਿਆਨ’ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ‘ਧਾਰਮਿਕ-ਗਿਆਨ’ ਨੂੰ ਹੀ ਪੂਰਨਤਾ, ਸਿਖਰ ਅਥਵਾ ‘ਮੰਜ਼ਿਲ’ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਜਾਂ ਗਲਤਾਨ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਾਂ —

ਤ੍ਰੇਗੁਣ ਪੜ੍ਹਹਿ ਹਰਿ ਏਕੁ ਨ ਜਾਣਹਿ
ਬਿਨੁ ਬੁਝੇ ਦੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੨੮)

ਪੜ੍ਹਹਿ ਮਨਮੁਖ ਪਰੁ ਬਿਧਿ ਨਹੀ ਜਾਨਾ ॥
ਨਾਮੁ ਨ ਬੁਝਹਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੦੩੨)

ਆਤਮਿਕ ‘ਅਨੁਭਵੀ-ਤੱਤ-ਗਿਆਨ’ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਗੁਰਮੁਖ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਥਵਾ ‘ਸਤਿ-ਸੰਗਤ’ ਵਿਚ ‘ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ’ ਕਰਨ ਨਾਲ ‘ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ’ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ —

ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਹੋਵੈ ਸਾਧੁ ਸੰਗ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਓਹੁ ਵਧਾਈਐ ਤਿਉ ਤਿਉ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰੰਗੁ ॥ (ਪੰਨਾ-੭੧)

ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਪੂਰਨ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਭੇ ਭਰਮ ਮਿਟਾਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੯੩)

this worldly orientated religious knowledge to become

1. Only a means to fulfill the needs of materialism
2. Put on the guise of goodness and fed its ego.
3. Has become the cause of arguments and quarrels, jealousy and doubt due to its stress on religious differences.

Just as matriculation studies are essential to progress to college studies, so is religious knowledge necessary before one can experience spiritual knowledge.

However, we have considered religious knowledge to be the final step and have remained intoxicated or engrossed in it.

- 1 *People read books on the three natures and know not the One Lord Without understanding Him, they suffer pain.* 128
- 2 *The mind orientated read but know not the Way They understand not the Name and stray in doubt* 1032

The soul engendered spiritual knowledge can be obtained by doing sewa and simran in the company of blessed holy souls and the Grace of the Guru.

- 3 *He on whom the Exalted Lord showers mercy obtains the society of saints The more he frequents the congregation of saints The more his love for the Lord* 71
- 4 *By remembering the Lord, the level of perfection is obtained Fear and doubt depart in the society of saints* 193

Cont.../ Lekh 16

—ਚਲਦਾ